

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Veritat, justícia i reparació.
- 2 · El CIM.
- 3 · Col·laboracions.
 - Adéu a les Brigades Internacionals.
- 4 · Viatges commemoratius.
- 5 · Altres actes.
- 6 · Informacions.
 - Actuacions incomprensibles al Memorial de Mauthausen.
- 7 · Crida de Milà.
 - A Itàlia estan sonant les trompetes de l'infern.
- 8 · 6ª Trobada de joves de la Xarxa Mai Més.
 - III Premi Montserrat Roig.
 - IV Premi de fotografia Marcel·lí Garriga.
- 9 · Commemoracions i Homenatges.
 - Conferències i Exposicions.
- 10 · Recordem a....
- 11 · Acròstic Temàtic, nº 18.
 - Solució a l'Acròstic Temàtic nº 17.
- 12 · Imatges del viatge a Mauthausen.
 - Propera Assemblea.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

Veritat, Justícia i Reparació

Des de França ens arriben, de nou, notícies sobre la perseverança de Juan Ocaña, fill d'un republicà d'Albacete deportat a Mauthausen, perquè li sigui retirada a Franco, la "medalla del deshonor". En efecte el dictador, aliat de Hitler i de Mussolini, rebé la distinció de figurar a la Legió d'Honor en dues ocasions, el 1928 i el 1930, després que es distingís en la seva cursa sanguinària a la guerra del Rif, que prosseguirà després del cop d'estat de 1936. Si bé les autoritats franceses han respost que la Legió d'Honor no pot ser retirada a un estranger, en l'opinió pública comença a guanyar terreny el combat ètic de Juan Ocaña, que no és altre que el de la veritat, justícia i reparació, i que també és el nostre.

Avui, a nosaltres, en el nostre país, ens pertoca molta feina, aconseguir que els gestos del nou govern es tradueixin en realitats. Albirem algunes bones expectatives després d'uns anys de foscor: l'obertura de fosses i el trasllat de les restes de Franco i José Antonio del Valle de los Caídos, l'anul·lació de condecoracions a conspicus franquistes, com la derogació de la pensió i la medalla al torturador *Billy el Niño*, la il·legalització de les associacions apologetiques del franquisme, reforçar l'accés als arxius, la creació d'una nova Direcció General de Memòria Històrica, etc.

Al nostre entendre, serà decisòria la Reforma de la Llei de Memòria Històrica de 2007, la qual hauria de contemplar, sense pal·liatius, l'anul·lació de les sentències dels tribunals franquistes, les exhumacions de fosses per iniciativa pública, la resignificació del Valle de los Caídos, segons l'informe de la Comissió d'experts del 2011, i la seva transformació en un centre de memòria de la dictadura i la retirada de la simbologia franquista més enllà de les decisions municipals. També a Catalunya, s'ha obert el camí per a reformar la Llei de Memòria Democràtica de

Catalunya, en bona sintonia entre el Ministeri de Justícia i la Conselleria de Justícia de la Generalitat

Aquestes bones expectatives estan en línia amb la llarga lluita que hem dut a terme des de l'Amical. Des de el *Encuentro Estatal de Colectivos de Memoria Histórica y de Víctimas del franquismo*, del qual formen part més de 80 associacions de tot Espanya, entre elles l'Amical, hem demanat reiteradament als partits polítics desenvolupar una llei de reconeixement i protecció integral a les víctimes del franquisme i que contempli la condemna del cop d'estat, la dictadura i la repressió continuada. També des de l'Amical hem participat en la redacció del text de la "Proposición de Ley integral de memoria democrática y de reconocimiento y reparación a las víctimas del franquismo y la Transición", presentada per Alberto Garzón Espinosa (Izquierda Unida), portantveu de GCUP-EC-EM, al Congrés de Diputats el passat 29 de juny. Cal remarcar que s'han acceptat les nostres propostes, no sols en el tema de la deportació republicana als camps de concentració nazis, sinó en altres aspectes, com el dia en record de les víctimes del franquisme,

la resignificació del Valle de Cuelgamuros, etc.

En definitiva, es tracta de reconèixer i garantir a les víctimes del franquisme, del nazisme i de la transició els drets a la Veritat, Justícia i Reparació, tal com manen els tractats internacionals. L'any 2014 l'informe del relator de l'ONU Pablo de Grieff, alertà sobre la inactivitat política davant les violacions de Drets Humans comesos durant la Dictadura i apel·là al caràcter universal de la justícia i del seu obligat compliment pels tribunals espanyols. Recordem que fins ara les víctimes han hagut de recórrer a altres països per obtenir justícia.

Esperem, doncs, que s'obri una nova etapa, en què es construeixi una política de memòria, amb dimensió col·lectiva, que doni vàlua als valors democràtics i impedeixi el triomf pòstum dels botxins, arreu del món i al nostre país.

El Comitè Internacional de Mauthausen

(Extracte de l'informe elaborat pel CIM dirigit al Consell d'Administració del Memorial del Camp de Concentració de Mauthausen i autoritats austríaques)

El Comitè Internacional de Mauthausen (CIM) es funda a l'hivern de 1944-1945 com una organització clandestina de resistència al camp de Mauthausen, Melk, Ebensee i Gusen. Per als presos en els camps de concentració nacionalsocialistes, la solidaritat internacional era de gran importància. També, a l'antic camp de concentració de Mauthausen i els seus Außenlager (camps satèl·lit) com Gusen, Melk, Ebensee... La solidaritat internacional en el camp de concentració tenia molts aspectes, per exemple, es va fer un intent de forçar la formació de grups de resistència clandestins en els camps per tenir contactes amb la població, per reduir al mínim els conflictes individuals entre diferents nacionalitats, per escoltar els missatges de ràdios estrangeres i difondre informació sobre el curs de la guerra, per desemascarar els confidents dels SS, per desplaçar els delinqüents, per proporcionar als presos, especialment als malalts, menjar i roba, programes culturals per als presoners, com la música; però també per preparar-se pel sabotatge i la resistència militar en cas d'una planificada liquidació massiva abans de l'imminent alliberament.

Els SS van establir deliberadament mecanismes dissenyats per evitar una major solidaritat entre els presoners. Per exemple, establir que en el càstig corporal un presoner polonès només podia ser colpejat per un pres soviètic o viceversa. D'aquesta manera, les diferències i les tensions nacionals existents es van alimentar deliberadament encara més per evitar la cooperació general.

En aquest clima de por permanent, de desconfiança i d'una jerarquia estrictament esglaonada dels grups nacionals i les categories de reclusos, l'internacionalisme i la solidaritat de les nacions van ser l'excepció i no la regla, tant més quan moltes de les funcions d'autoritat més importants entre els presoners van ser ocupades, fins a l'estiu de 1944, pels anomenats criminals. Però en aquell moment ja es van poder establir estructures dins dels grups nacionals. Al costat d'aquestes marcades xarxes nacionals clandestines d'ajuda, també s'intenta mostrar la solidaritat dins dels grups polítics. Això va ocórrer especialment entre els grups de presoners comunistes i socialdemòcrates que van començar a diluir les fronteres nacionals entre ells. La jerarquia de presoners també va tenir una immensa influència en el treball operatiu en aquest grup de presoners polítics; els presoners jueus o soviètics van estar molt més limitats que, per exemple, els presoners alemanys en els seus moviments i, sobretot, estaven molt més a mercè dels SS.

A l'estiu de 1944, quan la influència dels presoners alemanys amb funcions es va desplaçar dels anomenats criminals als presos polítics, la cooperació internacional dins del camp va canviar fonamentalment. El "internacionalisme" com un important concepte bàsic dels comunistes prominents, va trobar el creixement i l'entrada a les xarxes de suport clandestí de presos i va conduir a la creació del Comitè Internacional de Mauthausen, a l'hivern de 1944-1945. No obstant això, aquest Comitè, tot i el paper principal dels presos comunistes, va representar una organització no partidista. El Comitè Internacional de Mauthausen va tractar d'organitzar l'ajuda sistemàtica i la resistència incipient per

sobre de les fronteres nacionals. En el sistema repressiu de camps de concentració, però, és evident que tots aquests intents d'establir contactes i resistència, sovint es van limitar a unes poques persones. L'assassinat massiu i el sistema criminal dels camps de concentració no van ser interferits de manera destacada.

La primera de les accions reeixides del Comitè Internacional va ser en els dies de l'alliberament o els immediatament anteriors. Per exemple, el planejat gasejament massiu no va poder ser impedit completament pels presos de l'anomenat "cos de vigilància" a l'abril de 1945, però la majoria dels detinguts assignats van ser retornats a la infermeria del camp per membres prominents del Comitè i no van ser assassinats segons el que s'havia planejat.

Diversos comitès nacionals es van fundar des del dia de l'alliberament fins al 8 de maig de 1945 i els representants van ser enviats al recentment format Comitè Internacional de Mauthausen. Amb motiu de la marxa dels presoners soviètics el dia 16 de maig de 1945, el Comitè Internacional de Mauthausen va fer una crida urgent, el Jurament de Mauthausen, pel qual es va comprometre a lluitar pel respecte mutu i la solidaritat en la construcció d'un món lliure i just.

Va ser important des del final de la guerra la cooperació de l'Associació austríaca del camp de Mauthausen amb els representants internacionals.

Molt aviat després de la guerra, els exreclusos van reconèixer la necessitat de tenir una representació internacional de les víctimes, a més de crear una forta estructura austríaca. D'acord amb el model de grups de resistència clandestina al camp, van crear una associació internacional.

Interessant i pionera, en aquest sentit, és la carta del 10 de març de 1953, del Dr. Eng. Heinrich Dürmayer, president del comitè clandestí internacional de Mauthausen, Josef Kohl, veterà del camp de Mauthausen; Hans Maršálek, veterà del camp de Mauthausen, i Franz Jakl, antic membre del grup polonès de Mauthausen, que van escriure als seus amics internacionals.

Heus aquí un extracte d'aquesta carta pionera:

Som antics presoners del camp de concentració de Mauthausen. Estem a punt de celebrar el vuitè aniversari del nostre alliberament, aquest moment memorable en què es van obrir les portes d'aquella ombrívola masmorra.

Després d'anys de dures proves, deixant les restes sagrades dels nostres germans morts en el lloc maleït, ens preparàvem per tornar a la nostra pàtria.

Quan ens vam reunir per darrera vegada a l'Appellplatz, vam fer el jurament, per romandre units i vigilants i fer de la nostra experiència terrible un servei a la Humanitat, perquè mai pugui succeir que es torni a repetir una cosa semblant d'allò que n'hem estat testimonis.

No obstant això, dia rere dia, hem vist que allò pel que lluitem i patim està amenaçant de nou la independència dels pobles, la llibertat i la pau. Dia rere dia hem vist que els acords assolits durant i després de la guerra entre els aliats es dilueixen, acords als quals vam donar la benvinguda amb entusiasme, i que preveïen una pau duradora, la democratització d'Alemanya, l'extermini del nazisme, (...)

La celebració del vuitè aniversari de l'alliberament del camp de concentració de Mauthausen ha de ser per a tots els supervivents i familiars dels difunts de qualsevol nacionalitat l'ocasió per celebrar, en uns països on la bestialtat nazi va ser brutal, la reafirmació de la seva lleialtat a la memòria dels germans assassinats. (...)

Suggerim que com a part de la commemoració es celebri una important reunió internacional de supervivents de Mauthausen i familiars de les víctimes. Durant aquesta reunió, podria tenir lloc un intercanvi d'opinions sobre els temes que ens preocupen a tots.

En els primers anys després de l'alliberament, es van formar en gairebé tots els estats les associacions de supervivents, però eren molt heterogènies en la seva forma organitzativa. Per exemple, els supervivents francesos dels camps de concentració van comptar amb el suport actiu del Departament de Veterans de Guerra (més tard Secretaria d'Estat) i durant molts anys van tenir un gran paper en el debat nacional de França. Els grups de França estaven molt organitzats i de forma molt centralitzada.

A Itàlia no hi havia una associació pròpia dels supervivents de Mauthausen. Aquests es van integrar a l'Associazione Nazionale ex deportati nei campi nazisti (ANED), una organització comuna de tots els supervivents dels camps de concentració i els combatents de la resistència, integrada i organitzada gairebé exclusivament a nivell local.

A Àustria des de 1945 va existir l' "Associació del camp de Mauthausen d'Àustria" (ÖLM), però fins a 1964 aquesta era només una unió de persones sense la seva pròpia associació dins de l'associació de camps de concentració.

Els supervivents espanyols del camp de concentració van tenir dificultats per tornar a l'Espanya de Franco després de l'alliberament i es van establir principalment en el sud de França, on van formar la seva pròpia suborganització dins de la Amicale de Mauthausen francesa. Alguns van romanre a Àustria, com ara l'antic administrador del Memorial de Mauthausen, Manuel García. L'Amical de Mauthausen espanyola, creada el 1962, va estar prohibida a Espanya fins a la mort de Franco i només va poder actuar en la clandestinitat.

A finals de la dècada de 1940 i principis de la de 1950, en totes aquestes organitzacions va ocupar el primer lloc l'assistència personal als supervivents i familiars, i el treball commemoratiu o l'activitat política general van estar en se-

Reunió del CIM celebrada a Belgrad el setembre de 2017

gon terme.

Per a gairebé totes aquestes organitzacions de supervivents, era comú que els líders treballessin a l'uníson amb altres organitzacions, com la Fédération Internationale de la Résistance (FIR), i per tant no veien una necessitat urgent d'una organització pròpia.

El "Comitè Internacional de Mauthausen", es va establir en la dècada de 1950 com una entitat legal separada i registrada d'acord amb la llei austríaca d'associacions.

Però en el preàmbul dels Estatuts del CIM s'hi estableix clarament:

"La seu legal del Comitè Internacional de Mauthausen, està situada a Viena i és una associació de dret austríac, però és i segueix sent una organització internacional, tal com ho és el Comitè Internacional de la Creu Roja, que és legalment una associació situada a Ginebra sota la llei de drets suïssa".

A l'actualitat, el CIM té 22 països membres, i sempre s'ha considerat essencial que cada un d'aquests països membres tingui una organització en funcionament, ja que només una organització nacional i no individus particulars poden esdevenir membres del CIM. Espanya és un dels 22 països membres del CIM a través de l'*Amical de Mauthausen i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya*.

La internacionalitat en el Camp era més aviat un concepte i no podia estar completament activa en el sistema de repressió dels camps de concentració. Aquesta internacionalitat continua sent avui un dels principis bàsics del CIM.

Adéu a les Brigades Internacionals

Josep Escoda Vila

El dia 28 d'octubre farà ja 80 anys que les Brigades internacionals, a instàncies del govern de la República, van ser acomiadades d'Espanya amb tots els honors i van deixar així enrere els camps de batalla que havien estat testimonis del seu valor i del seu compromís. Abandonaven també a la seva sort aquell poble amb qui havien vingut a compartir la defensa dels valors i les esperances de la República, amb una mostra de solidaritat que no s'ha vist mai. Darrere quedaven uns 9.000 companys morts, vincles d'amistat i de fraternitat indissolubles i una recança infinita davant el futur que esperava no solament al poble espanyol, sinó a tot Europa davant la imminent derrota de la democràcia a Espanya.

Dos anys i mig abans, davant la infame rebel·lió dels militars recolzats per les capes dirigents i l'Església catòlica i immediatament ajudats per l'Alemanya nacionalsocialista i la Itàlia feixista, el poble espanyol s'havia negat a acceptar els fets consumats i, allí on va poder, es va llençar materialment al carrer, literalment amb el que tenia a les mans, per aturar-los, sorprenent i admirant tots aquells que al món veien amb alarma la política d'apaivagament que les democràcies occidentals practicaven davant la política agressiva

de Hitler i de Mussolini.

L'exemple del poble espanyol va fer comprendre que el feixisme podia ser vençut i que Espanya era el darrer lloc per a fer-ho. Com va dir Hans Beimler —el llegendari líder comunista alemany que es va evadir del camp de concentració de Dachau i que morí defensant Madrid—: "La recuperació d'Alemanya passa per Madrid". És a dir, la derrota de Hitler i el retorn de la democràcia a Alemanya depenia de la victòria a Espanya. Perquè derrotar els militars espanyols també era derrotar els que els ajudaven. I aquesta era una creença molt estesa entre els combatents i la gent d'esquerra.

Per això no és estrany que, entre els aproximadament 30.000 brigadistes que van venir, hi hagués uns 10.000 jueus, uns 8.000 francesos i uns 5.000 alemanys, per exemple, gent més que sensibilitzada davant el que significava el perill nazi.

Però a mida que la guerra avançava la balança s'anava decantant inexorablement de la banda dels rebels. La política d'apaivagament, ja esmentada, practicada pel Comitè de No intervenció va permetre que Alemanya i Itàlia subministressin als rebels totes les armes que els feien falta, mentre que la República en rebia en compta-gotes de la Unió Soviètica, l'única potència que l'ajudava.

Davant d'aquesta situació, la República va preparar la darrera batalla, la de l'Ebre, amb la intenció de situar el cas espanyol dins la crisi general europea provocada per les

ambicions alemanyes en relació amb Txecoslovàquia, però els humiliants acords de Munic del setembre del 1938, favorables totalment a Alemanya, van representar la claudicació de les democràcies i van sentenciar la República. Com a darrer recurs, el govern republicà va proposar davant la Societat de Nacions la marxa de la península de tots els combatents estrangers, d'una banda i de l'altra, i va oferir el comiat de les Brigades Internacionals per forçar els rebels a fer el mateix. No ho van fer.

Tanmateix, d'acord amb la promesa feta, el 23 de setembre va ser el seu darrer dia de combat i el 28 d'octubre hom les

va acomiadar. Els actes de comiat van tenir lloc a diversos llocs. A Barcelona van desfilar per l'Avinguda del 14 d'abril (la Diagonal) davant una gernació de vora 300.000 persones que llençaven flors als seus peus, els saludaven i ploraven. Tothom sabia què volia dir aquell comiat.

Tal vegada el millor document que pot reflectir l'emoció i la significació d'aquell moment és aquella fotografia d'un brigadista, a l'acte de comiat a Montblanc, saludant amb els ulls plorosos no sé si a la bandera o als records de tants companys caiguts, de tantes il·lusions perdudes, de tants perills conviscuts, de tanta incertesa pel futur.

Viatges commemoratius a Buchenwald, Sachsenhausen i Mauthausen

Un any més hem assistit als actes commemoratius de l'alliberament d'aquests camps, els dies 15 d'abril, 22 d'abril, i del 4 a 7 de maig, respectivament. Val la pena ressaltar la nombrosa participació d'instituts, familiars, representants institucionals i associatius que s'han sumat a la iniciativa de recordar, commemorar i no oblidar, per fer de la convivència internacional un dels eixos que ens han de permetre refermar el nostre compromís renovat de llibertat, fraternitat i justícia social, tal com feren els supervivents després de l'alliberament dels camps.

Consol Hernández, membre de l'Amical, de les Brigades Internacionals i de l'Associació d'Expressos Polítics de Catalunya, ens ha fet arribar les seves reflexions després de compartir el viatge amb tots nosaltres:

Acte commemoratiu a Mauthausen

MAI MÉS. Fraternitat i memòria

El passat 5 de maig, i 73 anys després de l'alliberament dels camps, per primer cop m'enfronto a una angoixa, a un dolor tant profund, de ràbia, d'impotència al veure fins a quin extrem l'home pot perdre la seva condició d'ésser humà i esdevenir un monstre capaç d'exterminar, esclavitzar i torturar als seus iguals. Mai vaig arribar a imaginar el que sentiria en arribar a trepitjar Mauthausen, els túnels d'Ebensee, la Bergkristall de Gusen, el Castell de Hartheim, l'estació de ferrocarril de Mauthausen i la casa d'Anna Pointner. Sis espais d'un total de 49 comandos escampats per tot el territori d'Àustria, que avui pots visitar gràcies a organitzacions com l'Amical de Mauthausen que, en acabar la Segona Guerra Mundial i alliberar-se els camps, van fer el jurament de preservar la seva memòria.

Mai serà suficient persistir en la memòria de l'Holocaust i preservar els espais de l'horror per fer pedagogia amb els joves, amb les generacions futures, amb nosaltres mateixos, perquè massa sovint oblidem el que volen dir els nacionalismes, sempre excloents i que poden derivar en xenofòbia, el racisme i la persecució al diferent, la banalització de la història, la negació de l'horror dels camps i el que va significar el nazisme.

A Àustria, i també a Polònia, a Hongria... s'ha produït un creixement molt preocupant de l'extrema dreta i això ja

Acte commemoratiu a Buchenwald

comença a tenir les seves conseqüències en els espais de Memòria. Aquest any el Comitè Internacional de Mauthausen, que agrupa a les associacions de deportats dels diferents països, ha vist com s'ha tancat per primer cop l'accés a llocs emblemàtics de la memòria del camp, en un intent de reduir els espais d'homenatge, en especial l'escala de 186 esglaons que condueix a la pedrera de granit.

Prop de 10.000 espanyols, dones i homes republicans varen ser deportats als camps nazis, on varen patir l'horror més absolut, més de 7.000 varen ser-hi exterminats.

El viatge que cada any organitza Amical de Mauthausen, a la qual no puc deixar de felicitar per la seva capacitat organitzadora i el bon clima de fraternitat que en tot moment varen saber mantenir, ens feia participants del més terrible dels espais de la nostra història recent. En dos autocars, hi viatjàvem persones procedents de Catalunya, País Valencià, Aragó, Madrid, Andalusia... i altres indrets d'Espanya, familiars directes de persones que van morir als camps, a les quals cal agrair la seva generositat, per compartir amb nosaltres els records i els rostres dels seus familiars i, sobretot, als joves, noies i nois adolescents de diferents Instituts de Catalunya i el País Valencià que estan treballant la Memòria dels Camps als seus centres de la mà del professorat i de l'Amical i que varen retre homenatge als seus conveïns morts als camps anomenant-los, parlant-nos d'ells.

Enguany l'Amical de Mauthausen va voler retre un emotiu homenatge a les Brigades Internacionals en el 80è aniversari del seu comiat a Barcelona, ja que un bon nombre dels aproximadament 35.000 brigadistes, procedents d'arreu del món i que van venir a Espanya a defensar la Segona República Espanyola es van retrobar de nou amb els republicans espanyols als Camps de Mauthausen i Gusen.

Rosa Toran ens diu: *"Tots varen entendre que el combat que es lliurava en terra espanyola tenia una transcendència internacional en la lluita contra el feixisme. La comunió d'ideari i lluita que havia unit republicans amb brigadistes en els fronts espanyols i en la Resistència en els països ocupats fou la causa del retrobament en els camps na-*

zis. Tots ells varen compartir els llaços de solidaritat de l'internacionalisme que es va forjar en els cercles antifeixistes i en la guerra d'Espanya".

Els espanyols deportats a Mauthausen ho feren com a apàtrides, l'estat franquista no els va reconèixer en cap moment, ni en la deportació ni en l'alliberament dels camps. Els nazis els va marcar amb un triangle blau i la S de *Espanyols*. Els espanyols eren considerats "enemics del Reich", durant els primers anys de reclusió van patir l'acarnissament dels SS, principalment els que havien participat a la Resistència a França. Van arribar als camps amb el triangle vermell que els marcava com a polítics, i alguns d'ells amb les inicials "NN" (*Nacht und Nebel*-Nit i Boira), cosa que volia dir que se'ls aplicaria els decrets nazis d'extermini.

Els espanyols als camps continuen avui sent apàtrides. Gràcies a la fraternitat de les Amicals de Mauthausen de França i Espanya, es va erigir, el 6 de maig de 1962, un monu-

ment republicà en l'espai memorialista francès, amb fons aconseguits mitjançant una subscripció popular. Fet que ens permet reforçar l'esperit internacionalista i fraternal. Especialment emocionant va ser el dia de l'homenatge conjunt de tots els països a l'Appellplatz del camp, davant el sarcòfag. Els espanyols, italians i francesos varen entrar barrejats a l'Appellplatz, tal com van sortir els presoners dels camps el dia del seu alliberament.

Voldria acabar aquest text amb les paraules que Concha Díaz, va pronunciar al Memorial de Gusen, com a membre del Comitè Internacional: "*Demanem als representats polítics d'Europa que la memòria del passat històric jugui un rol principal dins les seves polítiques i discursos, que es respecti el dret internacional, i la pròpia reglamentació de la Unió Europea, i que es renovin les obligacions i compromisos en matèria de drets de l'home*".

Consol Hernández García. Maig de 2018

ALTRES ACTES

Molts municipis de tot l'estat espanyol s'han sumat als actes commemoratius de l'alliberament.

Dènia ha retut homenatge a les 4 víctimes del nazisme,

Asensio Vives Roselló, Jaime Crespo Vengut, Jose Ramis Grimal i Vicente Perez Bolufer, en dos actes que tingueren nombrosa presència de públic: la conferència del nostre delegat Adrián Blas Mínguez "De Montgó a Mauthausen-Gusen. 4 dianers en l'horror dels camps nazis" a la Casa de Cultura Municipal, el dia 27 d'abril, i dos dies després, el descobriment d'una placa al cementiri.

L'Ajuntament de **Camargo** ha celebrat nou acte d'homenatge a les víctimes del nazi-feixisme en complir-se 73 anys de l'alliberament del camp de concentració de Mauthausen, on van ser assassinats 55 càntabres, els noms dels quals figuren en el monument que va erigir l'any 2001 la *Asociación Archivo, Guerra y Exilio*. Aquest monument, ubicat al *Parque de la Ría*, a Revilla de Camargo, ha estat l'escenari on s'ha desenvolupat l'acte, que ha comptat amb la presència del primer tinent d'alcalde, Héctor Lavín, i el regidor de Serveis Municipals, Ángel Gutiérrez.

A **Aranjuez** s'ha retut homenatge als 13 republicans deportats a Mauthausen, davant la placa inaugurada l'any passat, amb la presència d'alguns dels seus descendents. Patrick Sánchez, en nom de l'Amicale de França, ha lliurat documents, una medalla i una bandera.

A **Lleida** s'ha fet una ofrena floral davant del monument als lleidatans deportats, inaugurat al gener passat, organitzat per l'Ajuntament, Amical de Mauthausen i altres camps, i el Centre Excursionista de Lleida.

A **Corbins (Lleida)**, el 18 de maig es va inaugurar a la plaça del Fossar Vell, amb assistència de familiars, una placa commemorativa dels quatre vilatans de Corbins deportats: Alfredo Balaguer Trilla, Pablo Carné Seraña, Manuel Pifarre Solans i Antonio Torreguitart Basi.

L'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de **Llagostera**, ha organitzat, el dia 5 de maig al cementiri, un acte en memòria dels familiars dels republicans assassinats durant la Guerra civil i la postguerra i dels assassinats al camp de concentració de Mauthausen. Ha assistit a la cerimònia Antoni Mascort, fill del deportat assassinat Joan Mascort Rissech.

Actuacions incomprensibles al Memorial de Mauthausen

Josep San Martín Boncompte

El mes de maig, coincidint amb els actes de celebració del 73è aniversari de l'alliberament del camp de concentració de Mauthausen ens vam veure sorpresos per les actuacions que el Ministeri de l'Interior austríac havia dut a terme al recinte. Actuacions que, segons es deia, semblaven motivades per una obsessió sobtada i desmesurada de mesures de seguretat per als visitants del recinte i que havien portat al tancament de l'accés a la "Escala de la mort" i, igualment, el tancament de totes les escales que donaven accés als monuments nacionals.

Tancament de l'Escala de la Mort

Per incomprensible que fos vam haver d'aguantar aquestes restriccions, tot i la protesta de les delegacions de molts països i del mateix Comitè Internacional de Mauthausen (CIM). Cal assenyalar, a més a més, que aquestes mesures es van adoptar sense cap comunicació ni al CIM, ni al Consell d'Administració del Memorial, ni al Comitè d'experts que reglamentàriament donen el seu suport al Consell d'Administració esmentat, ni al Comitè de Mauthausen d'Àustria (MKÖ).

Però les mesures adoptades a l'abril continuen quatre mesos més tard sense fer cas a les reconvençions formulades i, és més, les agressions contra la substància material històrica del Memorial han augmentat escandalosament sense escoltar els criteris dels qui tenim molt a dir sobre tot plegat.

El mes de juny ens sorprenien les fotos que rebíem de la construcció d'una torre de formigó afectant una part de la muralla històrica. L'excusa era construir un ascensor per a

persones discapacitades sense atendre a cap criteri de conservació de l'element de construcció històric i més encara quan l'accés per a les persones discapacitades era ja perfectament viable, fins i tot en cotxe, fins a la mateixa porta d'accés al recinte del camp de presoners. És a dir, que l'ascensor en qüestió no ve a solucionar res i destrueix una part de l'element històric substancial.

Més recentment ens han arribat informacions de noves actuacions en algun dels camps exteriors de Mauthausen, concretament en el de Loibl Nord, proper a la frontera entre Àustria i Eslovènia, lloc en el qual els deportats van dur a terme la construcció de la carretera i el túnel que porta a Eslovènia.

Allà, l'actuació ha estat totalment agressiva amb els vestigis que quedaven del camp, enterrant sota formigó les restes dels lavabos, les dutxes, etc... els quals han quedat arrasats sota unes plaques de formigó regular i polit. Com si per conservar unes restes romanes tiréssim una capa de formigó sobre les pedres i deixéssim simplement la planta del que van ser.

Les autoritats austríaques han d'entendre que les restes del camp de concentració de Mauthausen i dels seus 49 camps exteriors, encara que estiguin ubicades en territori austríac, són propietat moral dels milers de víctimes que en aquests recintes van ser assassinades o van patir la més terrible privació de llibertat i esclavitud. I, per tant, les associacions que representem aquestes víctimes i som depositàries de la memòria de la deportació d'aquests recintes, i molt especialment el CIM i el MKÖ, seguim tenint la propietat moral de la conservació d'aquests llocs de memòria i no es poden fer actuacions indiscriminades d'esquena a la memòria de les víctimes.

Des d'aquí exigim, de la mateixa manera que ja ho han fet altres associacions de víctimes en altres països així com el CIM i el MKÖ, que es restitueixi la conservació original del mur de Mauthausen enderrocant la torre de formigó aixecada, que ja ha estat batejada com "la torre de la vergonya", i es reobrin els espais tancats com la Escala de la Mort. I, en el futur, que totes les actuacions que s'hagin de dur a terme en els memorials s'acordin amb el MKÖ i el CIM com a depositaris de la memòria de la deportació del camp de Mauthausen i els seus 49 subcamps.

Crida de Milà

“Els presidents, vicepresidents i secretaris generals dels Comitès Internacionals dels camps de concentració nazis s'han reunit a Milà, al Lloc de Memòria, el 1er de juliol de 2018 per iniciativa de l'ANED (Associació Nacional d'Ex-deportats als Camps Nazis). Davant les amenaces comprovades contra la memòria i el futur d'Europa i dels seus ciutadans, llancen solemnement la crida següent:

“Som els dipositaris de la memòria dels supervivents dels crims nazis, que són portadors d'una memòria viva i dolorosa i som els portaveus de milers d'homes i dones supervivents dels camps, els seus descendents i ciutadans comuns que fan campanya dins de les nostres associacions.

Ens comprometem a preservar de l'oblit, la banalització i la destrucció els antics camps de concentració que s'han convertit en llocs de memòria per a la humanitat, basant-nos en la resolució del Parlament Europeu de 11 de febrer de 1993, entre d'altres, sobre la protecció europea i internacional com a monuments històrics dels llocs dels camps de concentració nazis. Els atacs recents als recintes de Mauthausen i Flossenbürg ens han indignat.

Ens sentim igualment indignats per l'abstenció dels Estats de la Unió Europea quan l'ONU va adoptar, el 21 de novembre de 2014, una resolució que tenia per objecte la lluita contra la glorificació del nazisme.

Romandrem vigilants davant els intents nacionalistes i populistes que pretenen esborrar de la memòria europea aquests llocs de la barbàrie, però també de lluita i solidaritat.

La Declaració Universal de Drets Humans de 1948 recorda que "la manca de coneixement i menyspreu dels drets humans ha portat a actes de barbàrie que revolten la consciència de la humanitat". Centenars de milers de deportats als camps nazis van ser víctimes.

Durant més de setanta anys, els supervivents i els seus descendents han estat fidels als juraments proferits durant l'alliberament dels camps. Incessantment, han actuat en pro de la pau i la solidaritat fraterna entre els pobles. A través dels seus testimonis han lluitat contra el racisme, l'antisemitisme, la xenofòbia i les tesis d'extrema dreta a Europa.

Avui, davant l'arribada de refugiats impulsats per la guerra i la misèria, la resposta d'alguns estats europeus no és la

benvinguda humanitària, sinó el tancament de les seves fronteres. El Mediterrani s'ha convertit en un gran cementiri on s'han acabat les esperances de milers d'homes, dones i nens. Europa sembla haver perdut la seva memòria. Molts europeus, abans i després de la guerra, eren refugiats. Van experimentar la solidaritat, però també discriminació i rebuig. Europa ha de recordar les terribles lliçons de la seva història recent i no tancar els ulls davant les seves responsabilitats.

Quins valors volem transmetre a les generacions més joves? L'egoisme i la por de l'altre no han de substituir els valors de l'humanisme que són el cor de la nostra història comuna i els nostres compromisos.

Per tant, fem una crida a tots els representants elegits d'institucions nacionals i europees perquè la cerca comuna de respostes adequades als fenòmens migratoris es guiï, principalment, pel respecte a la dignitat humana”

Els primers signataris de la Crida són:

Per l'ANED (Associazione Nazionale Ex Deportati Nei Campi nazisti). Dario Venegoni, President; Aldo Pavia, Vicepresident.

Pel Comitè Internacional de BUCHENWALD-DORA. Dominique Durand, President;

Pel Comitè Internacional de DACHAU. Jean-Michel Thomas, President; Preben Dietrichson, Administrador.

Per l'Associació dels deportats i famílies de desapareguts del camp de concentració de FLOSSENBÜRG i Kommandos. Michel Clisson, President.

Pel Comitè Internacional de MAUTHAUSEN. Guy Dockendorf, President; Floriana Maris, Vicepresidenta; Jean-Louis Roussel, Vicepresident.

Pel Comitè Internacional de NATZWEILER-STRUTHOF. Jean-Marie Muller, President; Claes Reksten, Secretari general.

Per l'Amical Internacional de NEUENGAMME. Jean-Michel Gausso, President. Christine Eckel, Secretaria general.

Pel Comitè Internacional de RAVENSBRÜCK. Ambra Laurenzi, Presidenta; Jeanine Bochat, Vicepresidenta.

"A Itàlia estan sonant les trompetes de l'infern"

Amb aquest títol expressiu, l'advocat i periodista Juan de Dios Ramírez-Heredia, vicepresident de la Unió Romana Internacional, en un llarg article denuncia el que està passant a Itàlia, a partir de les actuacions del racista ministre de l'Interior italià Matteo Salvini, que pretén fer un cens dels gitanos per expulsar fora d'Itàlia als immigrants, amb l'afegit de la següent declaració *“malgrat ens haguem de quedar, lamentablement, amb els gitanos italians”*, a banda de no permetre que els vaixells carregats de *“carn humana”* –tal com qualifica a les persones que fugen de la misèria i la guerra a la recerca d'un lloc on poder viure en condicions– no recalïn en ports italians.

Però no només és el ministre que protagonitza mesures de tall racista i xenòfob. L'alcalde de Roma ha manat tan-

car l'assentament Camping River, que acollia a 420 persones, famílies gitanes originàries principalment de Bòsnia-Herzegovina i Romania, amb mesures de gran violència policial que van acabar per arrasar molts dels habitatges i per provocar la fugida temerosa de la resta de famílies.

No podem menystenir que no només a Itàlia, sinó a altres països, s'estan succeint esdeveniments que ens recorden pàgines nefastes de la història europea dels anys 30, amb el ressorgiment del racisme, el recurs a la violència i les violacions del dret internacional. Continuarem combatent amb esperit de resistència i de lluita, en la defensa dels drets de l'home, la justícia social i la fraternitat i en contra de totes les formes de menyspreu de l'altre, d'exclusions, de nacionalismes xenòfobs i d'explotació de les pors.

6ª Trobada de joves de la Xarxa de Memòria i Prevenció del feixisme, Mai Més

Més de 200 joves d'una vintena de centres educatius de diferents territoris van participar a Sabadell, el dia 27 d'abril, a la trobada organitzada per l'Amical de Mauthausen i altres camps, l'Ajuntament de Sabadell i l'INS Jonqueres d'aquesta ciutat, en la qual hi van ser presents o hi van donar suport diferents centres de Catalunya, País Valencià, Alemanya i França, a més de comptar amb la participació de l'alcalde de Sabadell Maties Serracant i la soprano Maria Montenegro. Les activitats van tenir lloc a diferents espais de la ciutat i l'acte central –celebrat a l'Auditori de la Fundació Caixa Sabadell– va ser presentat per la periodista Elisenda Pineda.

La trobada va continuar sent el punt de relació i contacte entre tots els nois i noies que participen amb l'Amical en els diferents projectes de memòria, i també un espai

“d'intercanvi d'experiències artístiques i reflexions al voltant de l'exili i la deportació als camps nazis”, sense deixar de banda les reflexions sobre el moment actual a Europa amb el creixement dels moviments d'extrema dreta i les crisis dels refugiats. També va permetre seguir avançant en la coordinació i l'expansió de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme tant en l'àmbit docent com entre la joventut, i continuar amb l'intercanvi d'experiències de les activitats desenvolupades als centres educatius, com dels viatges als camps o els treballs de reflexió sobre la situació actual a partir de les experiències artístiques.

La propera trobada de joves de la Xarxa es farà a Sant Boi de Llobregat a l'abril del 2019.

III Premi Montserrat Roig

El jurat format per Roger Sempere Roig, Pilar Aymerich i Josep Escoda ha atorgat el premi al treball d'*Ester García Carballal*, del Col·legi JOYFE de Madrid.

IV Premi de fotografia Marcel·lí Garriga: “Els camps de concentració: la mirada del jovent”

El jurat format per Pilar Contreras, Francesc Descàrrega, Enric Garriga i David Rubio ha atorgat el premi a *Nina Starzewski* de l'Institut Schnepfenthal de Gotha (Alemanya). *Vinyet Garcia*, de l'IES Alexandre Galí de Sant Pere de Ribes (Barcelona) ha obtingut l'accessit.

IV Premi de fotografia Marcel·lí Garriga

COMMEMORACIONS I HOMENATGES

12 abril. Santa Coloma de Gramenet (Barcelona). Homenatge als colomenes deportats als camps nazis en el monument dels Jardins del Museu Torre Balldovina, amb la participació dels estudiants del Projecte Buchenwald.

13 abril. Barcelona. Homenatge als represaliats pel franquisme, en el monument als Immolats per la llibertat de Catalunya. Parlament de Catalunya. Assistència de Llibert Villar.

14 abril. Barcelona. Dia de la República a la Plaça de la República, amb ofrena floral de l'alcalde Ada Colau. Assistència de Llibert Villar.

14 i 15 abril. Castuera (Badajoz). XIV Homenatge a les víctimes del franquisme i marxa al camp de concentració de Castuera, amb la col·laboració de la Delegació d'Extremadura.

19 abril. Guadassuar (València). Amb la sala plena i la presència de la Regidora d'Educació i familiars, foren homenatjats els veïns Eduardo Ribes Cruz i Ramón Moya Torres, executats a Gusen, amb recitació de poemes per alumnes, lectura de fragments de Theodor Adorno per la professora Creu Llopis, coordinadora del projecte.

24 abril i 1 maig. Pozos de Caudé (Teruel). XIV Jornades de Memòria Històrica.

27 a 29 abril. Denia (Alacant). Homenatge als deniers víctimes del nazisme.

9 maig. Madrid. Participació en la concentració davant del Congrés dels Diputats en l'aniversari de la victòria contra el feixisme a Europa, organitzada per l'Encuentro Estatal de Colectivos de Memoria Histórica y de Víctimas del Nazismo.

10 maig. Sevilla. Reconeixement a les persones deportades del municipi de Sevilla als camps de concentració nazis.

14 maig. Sabadell (Barcelona). Ofrena floral en el monument a les víctimes del nazisme.

CONFERÈNCIES I EXPOSICIONS

Per temes d'espai, excloem l'enumeració de les activitats i conferències als centres educatius, en les quals hi tenen una intervenció cabdal en Llibert Villar i en Tomàs Rebollo.

15 març. Sevilla. Conferència d'Ángel del Río "Las víctimas del franquismo en escena. Coloquio sobre la memoria histórica en Andalucía", a la Universitat Pablo de Olavide.

7 abril Jimena de la Frontera (Cadis). Conferència d'Ángel del Río "Las víctimas del franquismo en escena. Coloquio sobre la memoria histórica en Andalucía", a la Casa de la Memòria La Saucedá.

10 a 26 d'abril. Guadassuar (València). Exposició "Mauthausen, l'univers de l'horror" al Centre Cultural Municipal.

17 abril. El Prat de Llobregat (Barcelona). Conferència "Els deportats republicans als camps nazis" a càrrec de Joan Calvo al Centre Civic Sant Jordi-Ribera Baixa.

18 abril. Esplugues de Llobregat (Barcelona). Conferència de Rosa Toran "Mujer y guerra civil: exilio y deportación". Col·legi alemany.

18 abril. Vilanova i la Geltrú (Barcelona). Projectió de "La Barcelona deportada" dins el VI cicle de cinema sobre la deportació als camps nazis, amb la intervenció de Joan Calvo.

24 abril. Barcelona, Biblioteca Arús. Presentació per part de l'autora, Rosa Toran, de la biografia de Josep Miret i Musté.

25 abril. Barcelona, CCCB. IV Seminari de formació del professorat "Holocaust i genocidis: educació en valors i drets". Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo-Centre Ernest Lluch-Ajuntament de Barcelona. Conferència de Rosa Toran sobre l'exili republicà.

27 abril. Móstoles (Madrid). Conferència "Españoles en el infierno nazi" al Centre Cultural Villa de Móstoles, a

càrrec de Juan P. Rodríguez Hernández.

1 a 31 maig. Vilanova i la Geltrú (Barcelona). Exposició "Viacrucis en 50 estacions" amb dibuixos de Jean Bernard Aldebert, produïda per l'associació La Garriga Secreta, a la Sala d'actes de l'Escola Pia.

5 maig. Les Borges Blanques (Lleida). "Acte de record als deportats garriguencs als camps nazis" amb conferència de Josep Escoda.

7 a 18 maig. Càceres. Exposició "Republicanos españoles en los campos nazis" al CEPA de Càceres.

18 de maig al 8 de juliol. Calella (Barcelona). Exposició "Resistents i deportades". Museu de Calella.

20 maig. Cabra del Camp (Tarragona). Conferència de Josep Escoda "Els republicans als camps nazis". Associació de Veïns Els Jordans.

22 maig a 23 juny. Torredembarra (Tarragona). "Guerra, repressió i exili", cicle de conferències i exposicions. El 15 de juny, conferència de Rosa Toran "L'exili republicà espanyol".

22 maig. Barcelona. "Francesc Boix i el seu testimoni fotogràfic". Biblioteca Francesc Candel, amb la participació de Rosa Toran.

24 maig. Madrid. Conferència de Rosa Toran "Las víctimas españolas del nazismo" a l'auditori del Canal d'Isabel II, dins el programa de cultura de l'exposició *Auschwitz*. *No hace mucho, no tan lejos*.

4 juny. Barcelona. Presentació del llibre Josep Miret Musté a l'Ateneu Barcelonès, a càrrec de Rosa Toran.

8 juny. Santa Coloma de Queralt (Tarragona). "Retalls d'un cel de plom", lectures de l'obra sobre Neus Català al Castell dels Comtes.

10 juny. Sabadell (Barcelona). Col·locació de 2 noves Stolpersteine a dues germanes sabadellenques.

9 a 24 de juny. Novallas (Saragossa). Exposició "La deportación republicana". Museo de las lenguas y escrituras antiguas. Asociación de familiares de fusilados "Justa Memoria".

RECORDEM A...

Jose Marfil Peralta, que morí el 7 juny de 2018 a Maurellas, als 97 anys. Nascut el 1921 a Rincón de la Victoria (Màlaga), que el declarà fill predilecte del municipi el dia 31 gener 2018. Cal recordar que el seu pare, José Marfil Escalona, fou el primer espanyol mort a Mauthausen, al qual els seus companys dedicaren un minut de silenci. José Marfil Peralta va relatar les seves vivències a les memòries *Yo sobreviví al infierno nazi*, i intervingué al Parlament de Catalunya el Dia de l'Holocaust de 2015.

Cristóbal Soriano Soriano, que va morir a Montpeller als 98 anys. Va ser deportat a Mauthausen, amb el seu germà José, que fou gasejat a Hartheim. L'11 de juny de 2015, intervingué en l'acte d'homenatge als deportats protagonitzat per joves al Parlament de Catalunya. El dia 16 de juny es feu una cerimònia de record a Barcelona, la ciutat que el va veure néixer, amb assistència de la família i de membres de l'Amical. Ens comunica el seu fill Jacques que, per acord del Consell Municipal de Pérols, un carrer portarà el nom de Cristóbal Soriano.

Homenatge pòstum a Cristóbal Soriano a Montjuïc

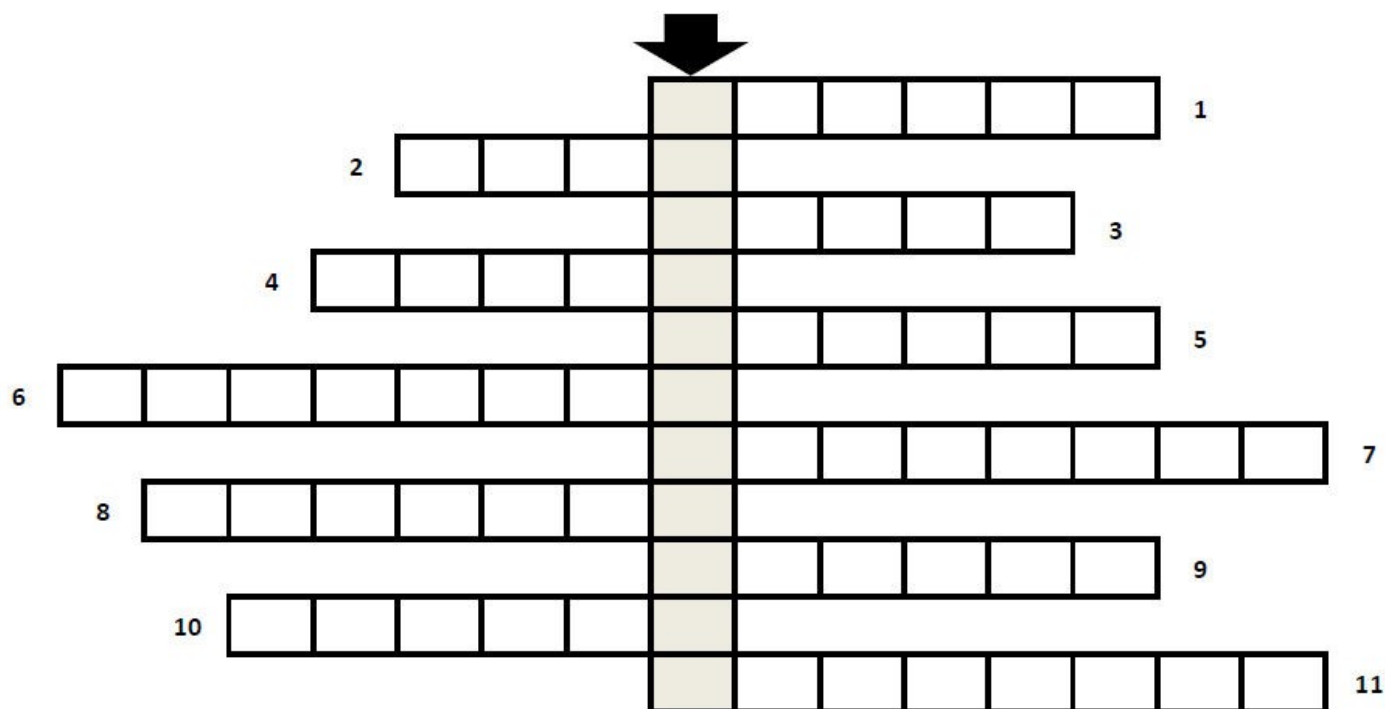
Enrique Bellette Sosa, nebot del deportat Francisco Blas Alcocebar, soci 608, que va morir el 4 de maig de 2018.

José Manuel Marquina Usón, nebot del deportat José Usón Abos, soci 1365, que va morir el 11 de maig de 2016.

Antoni Reig Masbernà, fill i nebot dels deportats Antoni i Jaume Reig Barrufet, soci 1026, que va morir el 2018.

ACRÒSTIC TEMÀTIC N° 18

David Domènech

Situa correctament en horitzontal totes les definicions i descobriràs, en la línia vertical el nom d'un camp de concentració. Fou un camp de dones situat a Alemanya, a 90 Km de Berlín.

HORITZONTALS:

- 1-De nombre Erwin. Fue Mariscal de Campo y conocido como el zorro del desierto.
- 2- Hoyo en la tierra para sepultar uno o más cadáveres.
- 3- Ciudad de Lituania con gueto.
- 4- El que realiza un hecho heroico.
- 5- Idioma de una de las tribus de Norteamérica utilizada como código de comunicación.
- 6- Aves para interceptar las palomas mensajeras utilizadas como correo en la II Guerra Mundial.
- 7- Arma blanca que se fija en la boca del fusil.
- 8- Nombre de la casa de campo situada en Wannsee donde se celebró la conocida Conferencia de la solución final.
- 9- Partido fascista ultranacionalista croata que llegó al poder en 1941.
- 10- Campo de concentración muy cerca de las ciudades polacas de Lvov y Zamosc.
- 11- Lanzacohetes múltiple utilizado por los soviéticos en la II Guerra Mundial. También es conocido como el órgano de Stalin.

Solucions al n°17

Horitzontals

1-Spandau, 2-Arenga, 3-Cargar, 4-Koch, 5-Submarino, 6-Spitfire 7-Negro, 8-Munich, 9-Armeria, 10-Antonescu, 11-Stukas, 12-Masacre, 13-Nankin.

Verticals: Sachsenhausen.

PROPERA ASSEMBLEA: DIA 27 D'OCTUBRE A CASTELLDEFELS

Enguany celebrarem l'assemblea i el dinar de germanor el dissabte 27 d'octubre a Castelldefels (Barcelona). El canvi en relació amb l'habitual celebració en diumenge es deu a què ens incorporarem als actes commemoratius de l'acomiadament de les Brigades Internacionals, que tindran lloc al llarg de tot el dia.

REBREU LA INFORMACIÓ COMPLETA BEN AVIAT.

Imatges del viatge a Mauthausen – 2018

NOVA LLEI DE PROTECCIÓ DE DADES

Si no voleu rebre més comunicacions de l'Amical, preguem ens ho feu saber per via telefònica o e-mail.

**Ajuntament
de Barcelona**

**Diputació
Barcelona**

LOTRANS

**AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú**

**Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet**

**Obra Social
Fundación "la Caixa"**

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDES**